

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.II.20.522/2021/6.

A tanács tagjai: Nyírőné dr. Kiss Ildikó a tanács elnöke

dr. Kiss Gábor előadó bíró

dr. Kiss Gabriella bíró

A felperes: felperes (cím)

A felperes képviselője:

dr. Fóris Ferenc Gábor ügyvéd (cím1)

Az alperesek: alperes1 (cím2) I. rendű,

alperes2 (cím3), II. rendű,

alperes3 (cím4) III. rendű,

alperes4 (cím5) IV. rendű

Az I. és II. rendű alperesek képviselője:

dr. Sziklai János ügyvéd (cím6)

A per tárgya: végrendelet érvénytelenségének a megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.822/2020/7-II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 25.P.21.435/2019/23.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.822/2020/7-II. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű alpereseknek személyenként 364.490 (háromszázhatvannégyezer-négyszázkilencven) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 3.162.000 (hárommillió-százhatvankettőezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] K J (a továbbiakban: örökhagyó) 2014. január 31-én saját kezűleg írásbeli végrendeletet készített, amelyben a felperest és az I-II. rendű alpereseket egyaránt végrendeleti juttatásban részesítette.

[2] Az örökhagyó 2017. október 5-én újabb végrendeletet készített, amelyben az egyes vagyontárgyai örököséül szintén a peres feleket nevezte meg. Abban a korábbi végrendeletét visszavonta.

[3] Az okiraton az örökhagyó aláírása felett a keltezés dátuma: 2017. október 5. Az okirat elkészítésében T K és T Á működött közre végrendeleti tanúként, akik kijelentették, hogy „ezen végrendeletet az általunk személyesen ismert K J a mi állandó és együttes jelenlétünkben írta alá, ugyanakkor azt is kijelentette, hogy ez az ő végrendelete”. A tanúk nyilatkozata alatt a nyilatkozat megtételének időpontja: 2017. augusztus 17.

[4] Az örökhagyó 2017. december 2-án elhunyt. Hagyatékát a közjegyző kijavított ideiglenes hatályú végzésével a 2017. október 5-én kelt végrendelet alapján adta át az örökösöknek.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[5] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a 2017. október 5-én kelt végrendelet (a továbbiakban: a végrendelet) a felek egymás közötti viszonylatában érvénytelen.

[6] Arra hivatkozott, hogy a végrendelet tartalma ellentmondásos, mert abból nem tűnik ki, hogy azt az örökhagyó mikor készítette, és nem bizonyítja, hogy az okiratot a két tanú együttes jelenlétében írta alá. Keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:17. § (1) bekezdésére és a 7:38. § (1) bekezdésére alapította.

[7] Az I-II. rendű alperesek érdemi ellenkérelmükben kérték a kereset elutasítását. Állították, hogy a végrendelet nem érvénytelen. Érvelésük szerint a végrendelet 3. pontját figyelembe véve megállapítható, hogy a végrendelet 2017. október 5-én kelt, mert abban egy olyan ingatlan értékesítésére utalt az örökhagyó, amelyre szintén 2017. október 5-én került sor. Hivatkoztak a bírói gyakorlatra, amely szerint a végrendelet készítése időpontjának téves megjelölése nem vonja maga után annak az érvénytelenségét. További okfejtésük szerint a végrendelet érthetetlen és lehetetlen feltételt sem tartalmazott. Utaltak arra is: a Ptk. nem rendelkezik arról, hogy a tanúknak a nyilatkozatukat is keltezéssel kell ellátniuk.

[8] A III-IV. rendű alperesek nem terjesztettek elő írásbeli ellenkérelmet.

Az első- és másodfokú ítélet

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította.

[10] Utalt rá, hogy a végrendeletben az örökhagyó 2017. október 5. napját tüntette fel a végrendelet készítésének napjaként és azt két tanú az aláírásával látta el. A két tanú az aláírásukkal egyidejűleg írásban úgy nyilatkozott, hogy az örökhagyó a végrendeletet az együttes jelenlétükben írta alá. Az aláírásuknál szereplő dátum valóban eltért az örökhagyó által megjelölt dátumtól, azonban azt állapította meg, hogy a végrendelet érvényessége szempontjából elegendő volt a tanúk aláírása és a készítés idejének a feltüntetése. Annak téves mivolta, a tanúk aláírásánál szereplő dátumtól való eltérése nem eredményezte a végrendelet érvénytelenségét.

[11] Rámutatott, hogy a felperes a keresetlevelében indítványozta a két végrendeleti tanú tanúként történő kihallgatását, de ezt az indítványát a 11. sorszámú beadványában visszavonta. A felperes által megjelölt tények bizonyítására azonban – szerinte – kizárólag a tanúk vallomása lehetett volna az adott esetben alkalmas, ennek hiányában a bíróság a végrendelet készítésének időpontját a keltezésnek megfelelő dátum, azaz 2017. október 5.

napja szerint fogadta el. A végrendelet esetleges téves készítési ideje önmagában nem minősül érthetetlen és ellentmondó feltételnek.

[12] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[13] Kifejtette, hogy a bírói gyakorlat a végrendelet keltezését olyan alaki kelléknek tekinti, amelynek téves volta nem vonja maga után a végrendelet érvénytelenségét. Változatlanul irányadó az az értelmezés, amely szerint érvényességi kellékként értékelendő, hogy a készítés ideje magából az okiratból kitűnik-e, ez pedig annyit jelent, hogy a készítés idejét az okiratnak feltétlenül tartalmaznia kell. Ha az okirat ezt az adatot tartalmazza, akkor a végrendelet megfelel az alaki érvényességi követelményeknek, függetlenül attól, hogy ez az adat helyes, vagy téves. Kiemelte: önmagában az a körülmény, hogy az adatot tévesen jelölték meg, nem az érvénytelenséget vonja maga után, hanem szükség esetén a valóságos adatok bizonyításának útját nyitja meg.

[14] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság nem jutott olyan következtetésre, miszerint a két különböző dátum között fontossági sorrend állna fenn, a perben ugyanis nem az volt az eldöntendő kérdés, hogy magából a végrendeletből az tűnik-e ki, hogy annak készítési ideje 2017. október 5., vagy 2017. augusztus 17. volt. Az elsőfokú bíróságnak ugyanis azt kellett elbírálnia, hogy a végrendelet kelte magából az okiratból kitűnik-e.

[15] További okfejtése szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a készítési idő magából az okiratból kitűnik. A végintézkedés szövege alatt a dátummegjelölés abban az esetben is megfelel a törvényi előírásoknak, ha az okiraton más dátum is szerepel, a jogszabály ugyanis nem határozza meg, hogy a készítés idejét az okirat mely részén kell feltüntetni. Az adott ügyben az örökhagyó egy helyen, a névalírása felett, a keltezés helyével együtt tüntette fel a dátumot, azt a mondatot követően, hogy ez az ő saját kezűleg aláírt végrendelete. Ez pedig azt jelenti, hogy a dátum feltüntetését a végrendelet készítési ideje megjelöléseként szánta. Erre tekintettel az örökhagyó névalírása felett a keltezés helye után feltüntetett időpont a végrendelet készítés idejét megfelelően megjelöli. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen jutott arra a megállapításra, hogy a végrendelet nem érvénytelen.

[16] A per eldöntése szempontjából jelentős tény az volt, hogy a tanúk az okirat örökhagyó általi aláírásakor együttesen jelen voltak-e. A végrendelet mind az örökhagyó, mind a tanúk részéről tartalmazza, hogy az okiratot az örökhagyó a tanúk állandó és együttes jelenlétében írta alá. A fenti alaki követelménynek tehát a másodfokú bíróság szerint a végrendelet eleget tett, az okirat szövege nem cáfolja, hogy a végrendelet aláírására a tanúk együttes jelenlétében került sor. A felperes alaptalanul érvelt a fellebbezésében azzal, hogy az okiraton szereplő, két egymástól eltérő dátummegjelölésből a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján okszerűen következne az, hogy a tanúk az örökhagyó aláírását megelőzően írták alá a végrendeletet, azaz, hogy az örökhagyó aláírásánál nem voltak egyidejűleg jelen. Okfejtése szerint ez a következtetés a rendelkezésre álló adatok alapján nem volt levonható.

[17] Hangsúlyozta, hogy a felperes a két végrendeleti tanú tanúként történő kihallgatására vonatkozó indítványát visszavonta, további bizonyítás hiányában ezért abból kellett kiindulni, hogy az okirat alaki érvényességét a felperes nem tudta megdönteni.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[18] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amely annak a hatályon kívül helyezésére és a keresetének helyt adó határozat meghozatalára irányult.

[19] Megsértett jogszabályhelyként a Ptk. 7:17. § (1) bekezdését jelölte meg.

[20] Változatlanul állította, hogy a végrendeletből nem tűnik ki, hogy az mikor készült. Utalt a másodfokú bíróság okfejtésére, amely szerint a végrendelet alaki érvényességének megítélése szempontjából annak van jelentősége, hogy tartalmaz-e legalább egy olyan adatot, amely a készítés idejeként szerepel-e az okiraton. Szerinte a másodfokú bíróságnak ez a megállapítása téves, mert a végrendeletből két olyan készítési idő is kitűnik, amelyek egymást kölcsönösen kizárják.

[21] Okfejtése szerint a végrendelet valamennyi, a készítési időre vonatkozó adatát együttesen kell értékelni és ha ezek ellentmondóak, vagyis nem dönthető el a végrendelet szövege alapján, hogy az mikor készült, akkor az a végrendelet érvénytelenségét eredményezi. A perbeli esetben szerinte nem volt egyértelműen megállapítható, hogy a végrendelet mikor készült, a készítésének ideje magából az okiratból egyértelműen nem tűnt ki.

[22] A felperes a felülvizsgálati kérelmével egyidejűleg felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztett. A Kúria Pfv.I.20.522/2021/2. számú végzésével a felvetett jogkérdés társadalmi jelentőségére, illetve különleges súlyára tekintettel előterjesztett kérelmek alapján a felülvizsgálatot megtagadta, a joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítására figyelemmel a felülvizsgálatot engedélyezte.

[23] Az I-II. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását célozta.

[24] Utaltak rá, hogy az örökhagyó a végrendeletében kijelentette: értékesítette a helység, utca, házszám szám alatti lakását. Az értékesítés 2017. október 5-én történt, ami szintén azt igazolja, hogy a végrendelet elkészítésének időpontja október 5.

[25] Ismételten hivatkoztak rá, hogy a Ptk. nem követel meg keltezést a tanúk aláírásán kívül, így a tanúk aláírása mellett feltüntetett keltezés nem alakszerű kelléke a végrendeletnek, ezért dátumhibás volta nem eredményezi a végrendelet érvénytelenségét. Hivatkoztak arra is, hogy a felperes felülvizsgálati kérelme lényegében az ügyben eljáró bíróság mérlegelését támadja, amelyre már a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség.

A Kúria döntése és jogi indokai

[26] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[27] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 423. § (1) bekezdése szerint a Kúria – főszabályként – a felülvizsgálat során a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben való eltérő voltát. A felperes a felülvizsgálati kérelmében megsértett jogszabályhelyként a Ptk. 7:17. § (1) bekezdését jelölte meg. A Ptk. 7:17. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az írásbeli magánvégrendelet alaki szempontból érvényes, ha a készítésének ideje az okiratból kitűnik, továbbá, ha a végrendelező azt a) saját kezűleg írt végrendelet esetén elejétől végéig maga írja és aláírja; b) más által írt végrendelet esetében két tanú együttes jelenlétében aláírja, vagy ha azt már aláírta, az aláírást két tanú előtt, azok együttes jelenlétében a magáénak ismeri el, és a végrendeletet mindkét esetben a tanúk is – minőségük feltüntetésével – aláírják; vagy c) saját kezűleg írt, vagy más által írt végrendeletet aláírja és akár nyílt, akár zárt iratként közjegyzőnél – végrendeletként feltüntetve – személyesen letétbe helyezi.

[28] A hivatkozott jogszabályhely tehát valójában az írásbeli magánvégrendelet érvényességére több előírást is tartalmaz, azonban a felperes a felülvizsgálati kérelmében kizárólag a 7:17. § (1) bekezdés első fordulataiban foglaltakkal kapcsolatban adta a jogi indokát annak, hogy miért tartja a jogerős ítéletet jogszabálysértőnek és nem tért ki a 7:17. § (1) bekezdés a)-c) pontjaiban foglaltakra.

[29] Ebből következően a felülvizsgálatnak nem volt tárgya, és emiatt a Kúriának nem is kellett állást foglalnia abban a kérdésben, hogy az örökhagyó a más által írt végrendeletet két tanú együttes jelenlétében írta-e alá, vagy ha azt már aláírta, az aláírást két tanú előtt, azok együttes jelenlétében a magáénak ismerte-e el.

[30] A Kúria egyetértett a jogerős ítéletben foglaltakkal abban, hogy az adott ügyben az írásbeli magánvégrendelet készítésének az ideje a perbeli okiratból kitűnik. Az örökhagyó az okirat első oldalán kinyilvánította a végakarátát. A végintézkedés szövege után fel lett tüntetve az elkészítés időpontja és az örökhagyó azt követően írta alá a végrendeletet. Az okirat ez után tartalmazza a végrendeleti tanúk nyilatkozatát. Kétségtelen, hogy a végrendeleti tanúk nyilatkozatának része volt egy eltérő időpont megjelölése, azonban egyrészt a tanúknak a törvény előírásai szerint nem kell dátummal ellátniuk a nyilatkozatukat, másrészt a nyilatkozatuk alatt feltüntetett dátum nem a végintézkedés, hanem az ő nyilatkozatuk megtétele időpontjának minősül. Ez a dátum tehát nem értékelhető a végintézkedés megtételének a dátumául. A felperes ezért a felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott arra, hogy az okiratban a végintézkedés elkészítésének a dátumát kétszer – egymásnak ellentmondóan – rögzítették, így levonható az a következtetés, hogy az elkészítés dátuma magából az okiratból nem tűnik ki.

[31] A tanúk nyilatkozatának a megtételéhez kapcsolódó időpontnak csak abból a szempontból lehetett volna jelentősége, hogy az örökhagyó valóban a tanúk együttes

jelenlétében írta-e alá a végrendeletet, de ez – a fentiekre figyelemmel – a felülvizsgálatnak nem volt tárgya.

[32] A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[33] A felperes pervesztes lett, ezért a Pp. 405. § (1) bekezdése és 364. §-a alapján alkalmazandó 83. § (1) bekezdése alapján köteles az I-II. rendű alperesek felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, amely a jogi képviselő munkadíjából áll.

[34] A felperes személyes költségmentessége [1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés a) pont] folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam viseli.

[35] A Kúria a határozatát a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján az alperesek kérésére kitűzött tárgyaláson hozta meg.

Záró rész

Budapest, 2022. február 9.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. a tanács elnöke, dr. Kiss Gábor s.k. előadó bíró, dr. Kiss Gabriella s.k. bíró